

În contractele de împrumut indexat într-o monedă străină, încheiate în Polonia, clauzele abuzive referitoare la diferența de curs valutar nu pot fi înlocuite cu dispoziții generale ale dreptului civil polonez

În cazurile în care, după eliminarea clauzelor abuzive, natura obiectului principal al acestor contracte se poate schimba, în sensul că acele contracte nu ar mai fi indexate în moneda străină, menținându-se în același timp o rată a dobânzii pe baza ratei acestei monede străine, dreptul Uniunii nu se opune invalidării acestor contracte

În anul 2008, domnul Kamil Dziubak și doamna Justyna Dziubak (denumiți în continuare „împrumutații”) au încheiat cu banca Raiffeisen un contract de împrumut ipotecar exprimat în zloți polonezi (PLN), însă indexat în francul elvețian (CHF). Astfel, în timp ce punerea la dispoziție a fondurilor a fost efectuată în PLN, soldul debitor restant și ratele lunare de rambursare au fost exprimate în CHF, într-o modalitate în care acestea din urmă trebuiau însă prelevate în PLN din contul bancar al împrumutaților. La momentul deblocării împrumutului, suma rămasă datorată și exprimată în CHF a fost stabilită pe baza cursului de cumpărare PLN-CHF aplicabil la Raiffeisen în momentul deblocării fondurilor, în timp ce ratele lunare de rambursare au fost calculate în funcție de cursul de vânzare PLN-CHF aplicabil în această bancă în momentul scadenței lor. Prin încheierea unui contract de împrumut indexat în CHF, împrumutații beneficiau de o rată a dobânzii pe baza ratei acestei monede străine, care era mai mică decât rata aplicabilă PLN, însă erau expuși riscului de schimb valutar determinat de fluctuația cursului de schimb PLN-CHF.

Împrumutații au sesizat Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia, Polonia) solicitând constatarea nulității contractului de împrumut în cauză pentru motivul că clauzele acestui contract, care prevăd aplicarea unei diferențe de curs constând în recurgerea la cursul de cumpărare pentru punerea la dispoziție a fondurilor și la cursul de vânzare pentru rambursarea acestora, ar constitui clauze abuzive ilicite care nu îi angajează în temeiul directivei privind clauzele abuzive în contractele de consum¹ și a căror eliminare ar determina desființarea contractului.

Astfel, în opinia împrumutaților, din moment ce aceste clauze ar fi eliminate, ar fi imposibil să se stabilească un curs de schimb corect, astfel încât contractul nu ar putea continua să existe. Mai mult, ei afirmă că, chiar dacă s-ar dovedi că acest contract de împrumut poate fi executat fără clauzele respective în calitate de contract de împrumut exprimat în PLN, dar care nu mai face obiectul indexării în CHF, împrumutul ar trebui să continue să fie supus celor mai avantajoase dobânzi pentru CHF.

Făcând trimitere la Hotărârea Kásler², în care Curtea de Justiție a arătat că instanța națională poate în anumite condiții să substituie o clauză abuzivă cu o dispoziție de drept intern în scopul restabilirii unui echilibru între părțile la contract și a menținerii validității acestuia, instanța poloneză solicită Curții să stabilească dacă, după eliminarea lor, clauzele abuzive pot fi înlocuite cu dispoziții generale din dreptul polonez care prevăd că efectele exprimate într-un contract sunt completate cu efectele care decurg din principiile echității sau din obiceiuri.

¹ Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO 1993, L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273).

² Hotărârea Curții din 30 aprilie 2014, Kásler și Káslerné Rábai ([C-26/13](#)); a se vedea de asemenea [CP 66/14](#)).

Instanța poloneză dorește de asemenea să afle dacă directiva îi permite să invalideze contractul atunci când menținerea contractului fără clauzele abuzive ar avea drept consecință modificarea naturii obiectului său principal în măsura în care, deși împrumutul în cauză nu mai este indexat în CHF, dobânzile ar continua să fie calculate pe baza ratei aplicabile acestei monede străine.

În hotărârea de astăzi, Curtea constată mai întâi că posibilitatea de substituire prevăzută de Hotărârea Kásler este limitată la dispozițiile de drept intern cu caracter supletiv sau aplicabile în cazul unui acord între părți și se întemeiază în special pe motivul că asemenea dispoziții sunt considerate că nu conțin clauze abuzive.

Astfel, în cazul acestor dispoziții există presupunerea că reflectă echilibrul pe care legiuitorul național a dorit să îl stabilească între ansamblul drepturilor și obligațiilor părților la anumite contracte, în cazurile în care părțile nu s-au îndepărtat de o regulă standard prevăzută de legiuitorul național în privința contractelor în cauză sau au ales în mod expres aplicabilitatea unei reguli instituite de legiuitorul național în acest scop. Or, dispozițiile generale din dreptul polonez sus-menționate nu par să fi făcut obiectul unei evaluări specifice din partea legiuitorului în scopul stabilirii acestui echilibru, astfel încât ele nu beneficiază de prezumția lipsei caracterului abuziv.

În consecință, Curtea consideră că **aceste dispoziții nu pot remedia lacunele unui contract provocate de eliminarea clauzelor abuzive cuprinse în acesta.**

În acest context, Curtea apreciază că, întrucât posibilitatea de substituire urmărește să asigure punerea în aplicare a protecției consumatorului prin salvagardarea intereselor sale reale și actuale împotriva consecințelor eventual prejudiciabile care pot rezulta din invalidarea contractului în cauză în ansamblul său, aceste consecințe trebuie apreciate în raport cu circumstanțele existente sau previzibile în momentul litigiului referitor la eliminarea clauzelor abuzive vizate, iar nu al celor existente în momentul încheierii contractului.

Curtea amintește în continuare că, în temeiul directivei, un contract din care au fost eliminate clauzele abuzive pe care le conținea continuă să angajeze părțile potrivit celorlalte dispoziții ale sale, în măsura în care poate continua să existe fără clauzele abuzive eliminate, iar o asemenea persistență a contractului este posibilă din punct de vedere juridic în dreptul intern. În această privință, Curtea reține că, potrivit instanței naționale, după simpla eliminare a clauzelor referitoare la diferența dintre cursurile de schimb, natura obiectului principal al contractului pare să se modifice prin efectul cumulat al renunțării la indexarea în CHF și al continuării aplicării unei rate a dobânzii pe baza ratei CHF. Or, dat fiind că o asemenea modificare pare din punct de vedere juridic imposibilă în dreptul polonez, **directiva nu se opune invalidării contractului de către instanța poloneză.**

Cu privire la acest aspect, Curtea subliniază că anularea clauzelor în litigiu ar conduce nu numai la eliminarea mecanismului de indexare și a diferenței dintre cursurile de schimb, ci, indirect, și la dispariția riscului valutar, care este legat direct de indexarea împrumutului într-o monedă străină. Or, Curtea amintește că clauzele referitoare la riscul valutar definesc obiectul principal al unui contract de împrumut indexat într-o monedă străină, astfel încât posibilitatea obiectivă a menținerii contractului de împrumut în discuție apare, în orice caz, ca fiind incertă.

În sfârșit, Curtea amintește că, în cazul în care consumatorul preferă să nu se prevaleze de sistemul de protecție instituit de directivă împotriva clauzelor abuzive, acesta nu se aplică. În această privință, potrivit precizărilor Curții, **consumatorul trebuie de asemenea să poată refuza, în temeiul aceluiași sistem, să fie protejat împotriva consecințelor prejudiciabile provocate de invalidarea contractului în ansamblul său, atunci când nu dorește să beneficieze de această protecție.**

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293

Imagini de la pronunțarea hotărârii sunt disponibile pe „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106